

Organizarea Comisiei Naționale și a Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice

Comisia Națională este unica instituție investită să ia decizii în domeniul evidenței, protejării, conservării, restaurării și punerii în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice. Ea coordonează toate activitățile din domeniu, hotărârile luate fiind obligatorii.

Comisia Națională se întrunește lunar, în ultima zi de miercuri, la sediul Direcției din str. Ienăchiță Văcărescu, nr.16, sector 4, București.

În activitatea sa, Comisia Națională conlucrează cu 8 comisii teritoriale organizate pe cuprinsul provinciilor istorice: Banat- Crișana, Dobrogea, Moldova, Muntenia, Transilvania de sud-est, Transilvania de nord-vest, Sectorul Agricol Ilfov și București, având sediile respectiv la: Timișoara, Constanța, Iași, Sibiu, Cluj, Tîrgoviște și București.

O parte din comisiile teritoriale au fost constituite, celelalte urmează să ia ființă în curînd.

Preocuparea Comisiei Naționale este de a asigura organizarea și funcționarea eficientă a Comisiilor teritoriale în scopul transferării unei părți din prerogativele sale la nivelul teritoriului în vederea activității în domeniu.

Concomitent Comisia Națională face demersurile necesare asigurării pentru fiecare comisie teritorială a cîte unui sediu cu toate dotările necesare și a cîte unui nucleu operativ minimal.

De asemenea, activează ori sînt în curs de constituire comisii similare la nivel județean ca urmare a unor inițiative locale, ceea ce nu poate să conducă decît la o mai bună cunoaștere a problemelor complexe ce apar în permanență pe întreg teritoriul țării.

Totodată în cadrul unor partide sau organizații ale naționalităților din România au fost constituite comisii cu activități în domeniul cu care Comisia

Națională direct sau prin intermediul comisiilor sale teritoriale ține să colaboreze spre binele întregului patrimoniu monumental din România, indiferent de proveniență, destinație sau proprietate.

Trebuie însă menționat că toată structura din teritoriu se află în subordinea CNMASI și că nici una dintre comisiile teritoriale județene etc. nu se poate substitui Comisiei Naționale, competența fiecăruia fiind stabilită în Regulamentul de funcționare al CNMASI.

Prin urmare hotărârile importante (legislația, regulamentul, problemele deosebite, lucrările sau intervențiile asupra monumentelor "princeps", acceptarea propunerilor de includere în listă a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice, stabilirea fondurilor necesare, alte probleme de importanță majoră în domeniu) revin Comisiei Naționale.

Fiind instituție autonomă, pe lângă Ministerul Culturii, legătura aceasta este asigurată printr-un consilier ministerial, desemnat de către ministru la propunerea conducerii CNMASI.

În cadrul Comisiei Naționale funcționează următoarele secțiuni de specialitate:

- arheologie;
- arhitectură și inginerie;
- ansambluri istorice;
- arhitectură țărănească;
- componente artistice.

Aceste secțiuni se întrunesc de cîte ori este necesar, efectuează controale pe teren, analizează și eventual avizează acele documentații de restaurare care prin complexitate și importanță depășesc competența specialiștilor DMASI.

Unul din imperativele imediate privește relațiile CNMASI și DMASI cu instituțiile și organismele implicate în activitatea de protejare și restaurare a

patrimoniului clădit din țară și de peste hotare. Mai întîi trebuie stimulate Comisiile Teritoriale cărora trebuie să li se transfere responsabilități în limita județelor de care răspund. Nu lipsit de importanță este modul de cooperare al Comisiilor de specialitate din Senat și Camera Deputaților, al structurilor în curs de definire pe lângă organizațiile minorităților naționale.

Un loc deosebit îl ocupă dezvoltarea de relații operative cu Comisia Monumentelor Istorice din Basarabia și Bucovina.

În același sens CNMASI face eforturi (prin intermediul DMASI) de a reînnoa și cultiva legăturile cu instituțiile specializate din țările vecine, din toată Europa etc. Evident, relațiile cu organisme internaționale precum ICOMOS și departamentele specifice ale Comunității Europene și ale UNESCO au importanța lor aparte.

Unitatea operativă care acționează pe tot teritoriul României, punînd în practică hotărârile Comisiei Naționale, este Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice.

În forma sa actuală DMASI a preluat forma și funcția unui inspectorat care urmărește întregul complex de evenimente legate de fondul monumental avut în evidență. Această formulă pleacă de la două considerente (legate în parte și de concluziile trase pe marginea structurilor desființate abuziv în 1977):

A. Necesitatea separării operațiilor de evidență și finanțare de cele pentru cercetare și proiectare pe de o parte, ca și cele de reparații și restaurare pe de alta.

B. Obligatorietatea descentralizării activității de protejare, restaurare și punere în valoare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice nu numai ca urmare a unei situații de fapt, dar și ca soluție vitală în noul

context socio-politic.

După 1977 în destule județe s-au constituit nuclee de investigații, proiectare, execuție care au desfășurat o lăudabilă activitate de restaurare și punere în valoare a patrimoniului local.

Activitatea Direcției este urmărită direct de Comisia Națională prin Comitetul Director care se întrunește săptămânal, analizând toate problemele apărute și stabilind soluții în raport de nivelul de competență și complexitate a fiecărei probleme în parte.

Compartimentele ce constituie Direcția (avizare-inspecție, evidență-documentare, relații științifice și financiar-contabilitate) pregătesc și prezintă Comitetului Director, Secțiunilor de specialitate sau Comisiei Naționale materialele necesare pe marginea problemelor apărute, duc la

îndeplinire și urmăresc realizarea hotărârilor luate, fie ele la nivelul general al politicii în domeniul monumentelor, fie la nivelul soluțiilor tehnice sau financiare.

Paralel cu perfecționarea organizatorică a Centralei, o problemă-cheie o reprezintă structurile operative prezente în teritoriu. Astfel, este necesară dotarea Comisiilor Teritoriale cu nuclee operative care să preia rolul unor secretariate tehnice și să mențină legătura cu unitățile structurale la nivel de județe. Este vorba de specialiști răspunzători de monumente (arhitecți, istorici, istorici de artă, arheologi) din Oficiile Județene ale Patrimoniului Cultural organizate în baza fostei Legi a Patrimoniului nr.63/1974, care să fie capacitate de CNMASI pri organul său operativ. Separat de această structură cu funcție de evidență

și control, CNMASI încurajază constituirea și dezvoltarea în teritoriu a unor unități de investigații, proiectare și execuție. Asemenea unități (agreate ori atestate) pot funcționa de sine stătător sau în cadrul unităților complexe, acolo unde există sau pot fi concentrate cadre tehnice cu experiență în domeniu, acolo unde se dispune sau poate fi procurată dotarea de specialitate (laboratoare, institute de cercetare și proiectare, întreprize de construcții - montaj etc.).

Nu se exclude posibilitatea ca însăși DMSI să-și cinstuie o unitate pilot de investigații, proiectare, execuție pentru a influența pozitiv dezvoltarea activității de proiectare, restaurare și punere în valoare a Patrimoniului monumental - parte a avuției naționale.

**PETER DERER
AUREL BOTEZ**

Activitatea CNMASI, DMSI

(februarie - iunie 1990)

Renăscute prin stăruința unui grup de inițiativă reunind personalități binecunoscute în lupta pentru apărarea monumentelor istorice, între care prof.dr.Grigore Ionescu, dr.Radu Popa, prof.dr. arh. Aurelian Trișcu, prof.dr.arh. Peter Derer, dr.arh.Eugenia Greceanu, și beneficiind de sprijinul neprecupețit al domnului Andrei Pleșu, ministrul Culturii, - Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice au purces la lucru pe temeiul decretului lege din 5 februarie 1990 în primăvara Revoluției Române.

Prima preocupare a fost, cum era și firesc, de organizare și făurire a cadrului normal de acțiune după treisprezece ani de interdicție și luptă clandestină împotriva crimelor culturale ale totalitarismului. Constituită ad-hoc, din specialiști în domeniul arhitecturii, istoriei artelor, restaurării și conservării, picturii, sculpturii, istoriei și arheologiei, sociologiei, etnografiei, din personalități ale vieții culturale

românești, Comisia Națională și-a alcătuit un program de activitate lunară atît în plen cît și în secțiunile sale pe domenii.

Sub conducerea doamnei dr. arh.Eugenia Greceanu a fost elaborat proiectul Legii Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice înaintat, într-o primă formă Consiliul Provizoriu de Uniune Națională la 5 mai 1990. Simultan, în redacția principală a doamnelor arh.Sanda Ignat, Liana Bilciurescu și a domnului dr.Radu Popa a fost definitivat Regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale și Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice. Discuțiile în mai multe ședințe plenare ale Comisiei Naționale, Legea și regulamentul de funcționare sînt astăzi definitive în acord cu reglementările forurilor mondiale și cu legislațiile naționale cele mai eficiente în domeniul protejării, conservării și restaurării monumentelor istorice. Cuprinzînd în același act normativ studierea, inven-

țarierea, repertorierea, clasarea, apărarea, reabilitarea și valorificarea monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorico-arheologice și etnografice, legea introduce pentru prima dată în România protejarea zestrei monumentale a primei jumătăți a secolului al XX-lea, cu deosebire a urbanisticii și arhitecturii industriale.

Corespunzător idealurilor noii democrații românești - a oricărei democrații reale - în organizarea și funcționarea organismelor proteguitoare ale monumentelor istorice, principiul descentralizării și separației atribuțiilor a fost cu precădere susținut. Comisia Națională, neretrăită, a suscitât constituirea pînă acum a comisiilor teritoriale de la Iași (Moldova), Cluj (Transilvania occidentală), Sibiu (Transilvania orientală), Timișoara (Banat - Crișana), Constanța (Dobrogea), în zilele ce vor să vină urmînd alcătuirea celor de la Craiova (Oltenia) și Tirgoviște (Muntenia). Comisiile teritoriale, compuse